ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Юсуфзода Фаридун Асадулло дар мавзуи: «Проблемаҳои институти доғи судӣ дар ҳуқуқи ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикиситон», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 6D030300–Фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ –Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ) (ш. Душанбе, 2026 сол)

Доғи судӣ яке аз унсурҳои муҳим ва ҷудонашавандаи қонунгузории ҷиноятӣ ба ҳисоб рафта, ҳамчун идомаи мантиқии институти ҷазо баромад менамояд. Он на танҳо воситаи таъсиррасонии ҷазодиҳанда, балки ҳамзамон механизми дорои аҳаммияти тарбиявӣ ва пешгирикунанда буда, ба рафтори минбаъдаи шахси маҳкумшуда ва пешгирии содиршавии ҷиноятҳои такрорӣ таъсири назаррас мерасонад. Дар ҳамин замина, институти доғи судӣ дар татбиқи сиёсати ҷиноятии давлат ва таъмини амнияти ҷомеа нақши калидӣ мебозад.

Мураккабии таҳқиқи институти мазкур пеш аз ҳама бо табиати бисёрҷанбаи он вобаста мебошад. Доғи судӣ на танҳо ҳамчун оқибати ҳуқуқии маҳкумият дар доираи ҳуқуқи ҷиноятӣ баррасӣ мегардад, балки бо оқибатҳои умумиҳуқуқӣ низ тавсиф мешавад, ки ба соҳаҳои гуногуни ҳуқуқ, аз ҷумла ҳуқуқи меҳнатӣ, маъмурӣ, интихоботӣ ва дигар муносибатҳои ҳуқуқӣ паҳн мегарданд. Дар қонунгузории ҷиноятӣ танҳо мавҷудияти чунин оқибатҳо ишора мегардад, аммо муҳтавои онҳо тавассути санадҳои меъёрии ҳуқуқии дигар соҳаҳо мушаххас карда мешаванд.

Дар чунин шароит, оқибатҳои умумиҳуқуқии доғи судӣ, гарчанде ки ҷузъи таркибии институти ҳуқуқи ҷиноятӣ мебошанд, дар асл дорои хусусиятҳои институтҳои дигар соҳаҳои ҳуқуқ низ ба ҳисоб мераванд. Ин ҳолат аз як тараф, мураккабии табиати ҳуқуқии доғи судиро нишон дода, аз тарафи дигар, зарурати таҳқиқи комплексии онро дар ҳамбастагӣ бо дигар соҳаҳои ҳуқуқ ба миён меорад.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, таҳқиқи ҳамаҷонибаи институти доғи судӣ, муайян намудани моҳияти ҳуқуқӣ, ҷойгоҳ ва нақши он дар

низоми ҳуқуқ, инчунин таҳлили оқибатҳои ҳуқуқии ҷиноятӣ ва умумиҳуқуқии он аҳаммияти махсуси илмӣ ва амалиро касб менамояд. Маҳз ҳамин омилҳо мубрамияти мавзуи таҳқиқотро асоснок намуда, зарурати омӯзиши амиқи ин институтро дар шароити муосири рушди қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян месозанд.

Навгонии таҳқиқоти диссертатсионӣ шубҳае ба вуҷуд намеорад, зеро он дар натиҷаи таҳлили муқоисавӣ-ҳуқуқии қонунгузории ҷиноятии давлатҳои хориҷӣ, омӯзиши доираи васеи адабиёти илмии ватанӣ ва хориҷӣ, таҳлили муқаррароти амалкунандаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин ҷамъбаст ва таҳлили таҷрибаи судӣ ва ҳуқуқтатбиқкунӣ ба даст оварда шудааст.

Навовариҳои илмии кори мазкур дар хулосаҳо ва пешниҳодоте, ки муаллиф ба ҳимоя пешниҳод намудааст, ба таври равшан ва асоснок ифода ёфтаанд. Аз ҷумла, муаллиф тавонистааст масъалаҳои марбут ба табиати ҳуқуқӣ, мазмун ва оқибатҳои институти доғи судиро бо истифода аз усулҳои муосири таҳқиқоти илмӣ мавриди баррасии ҳамаҷониба қарор диҳад.

Аз таҳлили маводи дар диссертатсия ва автореферат пешниҳодшуда бармеояд, ки таҳқиқоти мазкур бо риояи талаботи методологии илмӣ ва бо истифода аз усулҳои гуногуни таҳлил анҷом дода шудааст. Муаллиф ҷанбаҳои назариявӣ ва амалии институти доғи судиро ба таври муфассал таҳлил намуда, ба хулосаҳои боэътимод ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок расидааст.

Аҳаммияти амалии таҳқиқ дар он зоҳир мегардад, ки хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшуда метавонанд барои такмили меъёрҳои дахлдори Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла муқаррароти марбут ба моддаи 84 КҶ ҶТ, истифода шаванд. Ҳамзамон, натиҷаҳои таҳқиқ метавонанд дар фаъолияти мақомоти судӣ ва ҳифзи ҳуқуқ ҳангоми татбиқи меъёрҳои марбут ба доғи судӣ, инчунин дар омӯзиши минбаъдаи масъалаҳои назариявӣ ва амалии ин институт саҳми назаррас гузоранд.

Дар баробари арзиши илмӣ ва аҳаммияти назариявию амалии таҳқиқоти анҷомдодашуда, дар автореферати диссертатсия баъзе норасоиҳои ҷузъӣ ба назар мерасанд. Аз ҷумла, аз мазмуни автореферат бармеояд, ки муаллиф масъалаҳои марбут ба барҳам хӯрдан ва бардоштани доғи судиро асосан дар доираи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди таҳлил қарор додааст. Ба андешаи мо, таҳқиқот метавонист боз ҳам мукаммалтар ва ғанитар гардад, агар муаллиф хусусиятҳо ва тартиби татбиқи ин институтро дар қонунгузории давлатҳои пасошӯравӣ низ мавриди таҳлили муқоисавӣ қарор медод. Чунин тарз имконият медод, ки бартарӣ ва камбудиҳои танзими миллӣ дар муқоиса бо таҷрибаи кишварҳои дигар равшантар муайян гардида, асоснокии пешниҳодҳои илмии муаллиф боз ҳам тақвият ёбад.

Бо вуҷуди эродҳои зикршуда, онҳо хусусияти ҷузъӣ дошта, ба арзёбии умумии сатҳи илмӣ ва аҳаммияти натиҷаҳои таҳқиқ таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ бо тарзи эҷодкорона ва дар сатҳи баланди илмӣ анҷом дода шуда, масъалаҳои муҳими вобаста ба институти доғи судиро ба таври амиқ ва ҳамаҷониба мавриди баррасӣ қарор додааст. Муаллиф тавонистааст ҷанбаҳои назариявӣ ва амалии ин институтро бо таҳлили муфассал таҳқиқ намуда, ба хулосаҳои асоснок ва аҳаммиятнок даст ёбад.

Натиҷаҳои таҳқиқ метавонанд барои рушди минбаъдаи назарияи ҳуқуқи ҷиноятӣ, инчунин такмили қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти танзими масъалаҳои марбут ба доғи судӣ, аз ҷумла оқибатҳои ҳуқуқӣ, барҳам хӯрдан ва бардоштани он, аҳаммияти муҳим дошта бошанд. Илова бар ин, тавсияҳо ва пешниҳодҳои муаллиф метавонанд дар амалияи фаъолияти мақомоти судӣ ва ҳифзи ҳуқуқ ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии татбиқи меъёрҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ истифода шаванд.

Дар маҷмуъ, диссертатсияи Юсуфзода Фаридун Асадулло дар мавзуи: «Проблемаҳои институти доғи судӣ дар ҳуқуқи ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикиситон», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 6D030300–Фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ (6D030301–Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ) пешниҳод шудааст, дар сатҳи баланди илмӣ ба анҷом расида, ба талаботи бандҳои 31, 33,34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси номбаршуда мебошад.

Тақриздиҳанда:
Муовини ректор оид ба тарбияи
Донишгоҳи давлатии молия ва
иқтисоди Тоҷикистон, номзади
илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Ғафорова Ш.А.

Суроға: 734002, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, н. И. Сомонӣ, куч. Пушкина, 16/5, х. 3. Тел.: (+992)985766666. E-mail: gaforovash@mail.ru

Имзои Ғафорова Ш. А. - ро тасдиқ мекунам:
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди
Тоҷикистон Мирҷамолов М.А.

Суроға: 734067, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, куч. Нахимова, 64/14 Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон. Телефон: +992 (37) 231 0201. E-mail: tgfeu@tgfeu.tj.

«30» марти 2026 с.